

УДК 633.11.324.:631.559:631.526.32-047.44

Іванишин О. С., Недільська У. І.*Подільський державний аграрно-технічний університет, вул. Шевченка, 13, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл., 32300, Україна*

ОЦІНКА СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА ВРОЖАЙНІСТЮ

Стабілізація виробництва продовольчого зерна, в першу чергу, зерна пшениці озимої – завдання, над яким працювали і працюють велика кількість наукових установ. Створення нових сортів з високим потенціалом продуктивності і екологічної стійкості – один з найефективніших шляхів вирішення цього завдання.

Урожайність пшениці озимої, як і багатьох інших культур, залежить від багатьох факторів, серед яких вагоме місце займає сорт. Особливу увагу слід приділяти сортам, які стійкі проти хвороб, а також мають великий генетичний потенціал.

Урожай пшениці формується під дією складного комплексу умов, кожна із яких впливає на кількість та якість врожаю. Поліпшуючи умови росту рослин пшениці – водневий, поживний, світловий режими та інші необхідні фактори, можна досягти отримання високої урожайності.

В сучасних умовах сорт став обов'язковою умовою науково-технічного прогресу у сільськогосподарському виробництві. В останні роки виробництво перейшло на використання сортів інтенсивного типу, які відзначаються високою пластичністю. Дотримання основних технологічних вимог, забезпечення посівів елементами живлення сприяє формуванню оптимальної площі листової поверхні, підвищенню ефективності її роботи та накопиченню більшої кількості сухої речовини, що впливає на кінцеву продуктивність посівів. Проте, реалізація генетичного потенціалу сильно залежить від екологічного градієнта.

На сьогоднішній день потрібно звертати увагу на вивчення сортової агротехніки в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах. Про те, що агротехнологія здатна служити основним і потужним інструментом, за допомогою якого підприємство може завоювати і зберегти перевагу в конкурентній діяльності свідчить досвід «Корпорації «Колос-ВС», де і проведені дослідження. На нашу думку підбір сорту для конкретних умов господарства є досить актуальним і потребує вивчення.

В результаті проведених досліджень 12 сортів пшениці озимої за показником урожайності виділені сорти, що характеризуються найбільшим значенням серед оцінених. Ними, в першу чергу, є сорт 'Володарка' з найбільшою урожайністю 77,4 ц/га, 'Миронівська 65' з урожайністю 65,2 ц/га, 'Саскія' за показником на рівні 72,4 ц/га, а також сорт 'Бунчук' – 71,1 ц/га. Інші проаналізовані сорти пшениці озимої відзначені дещо меншою урожайністю від попередньо проаналізованих зразків, але загалом значно переважають сорти стандарти. За оціненою врожайністю відзначені сорти пшениці озимої такі як 'Богемія' (69,5 ц/га) всього лише на 1,2 ц/га поступається сорт 'Романтика', також на 1,6 ц/га менше відзначений сорт 'Анулька' (66,7 ц/га). Інші

досліджувані сорти такі як 'Фаворитка', 'Пустоварівка', 'Антар' характеризуються урожайністю 63,1–63,8 ц/га.

Під час добору сортів потрібно враховувати послідовність проявлення ознак в онтогенезі, пов'язуючи їх функціональними явищами, котрі протягом росту і розвитку рослин можуть знаходитися в надійному і гармонійному зв'язку. Необхідно пам'ятати, що у одних сортів величина врожаю зумовлюється такими елементами структури, як кількість рослин на одиниці площі. Вони відрізняються підвищеною кущистістю і виживанням. В інших сортах висока врожайність досягається завдяки добрій озерненості колоса або більш повному наливу зерна.

Проведений аналіз дає підстави зробити висновок про необхідність використання у виробництві значної кількості сортів із різною адаптивною здатністю, що у кінцевому результаті забезпечуватиме екологічну стійкість ценозу за загальним показником урожайності у різні роки досліджень.

УДК 635.21:631.53.01

Ільчук Ю. Р.

Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН, вул. Грушевського, 5, с. Оброшино, Пустомитівський р-н, Львівська обл., 81115, Україна, e-mail: roman_ilchuk@ukr.net

ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ РАНЬОСТИГЛИХ СОРТІВ КАРТОПЛІ

Картопля є найціннішим продуктом харчування та одним з основних джерел вуглеводів, білків і вітаміну С. Найбільш багата на поживні речовини і вітаміни – рання свіжовикопана картопля. Бульби, зібрані в літні місяці, відрізняються високими смаковими якостями.

Рання картопля має важливе продовольче значення і користується великим попитом у населення. Проте в Україні на сьогодні цей попит задовольняється вкрай недостатньо, особливо в червні і липні місяцях. За добову норму споживання картоплі 300–400 г на людину, тільки для забезпечення міського населення Києва за врожайності бульб 12,0 т/га під ранньою картоплею необхідно мати десятки тисяч гектарів, для забезпечення всього населення країни – сотні тисяч. На сьогодні сільськогосподарські підприємства реалізують до 500 тис. т картоплі, це в основному середньопізні сорти і з неї лише невелика частка відноситься до ранніх сортів.

Середній врожай ранньої культури поки що становить 5,6 т/га. Необхідно зазначити, що у приватному секторі на сьогодні ранню картоплю вирощують в основному як беззмінну культуру, на дрібних ділянках з переважанням ручної праці і використанням випадкових сортів.

Основними причинами низької врожайності ранньої картоплі є порушення агротехніки обробітку, а саме неправильний вибір сортів, недосконала передпосадкова підготовка насінневих бульб, несвоєчасна посадка, незбалансоване застосування органічних і мінеральних добрив, недостатній догляд за рослинами в період вегетації, неефективний захист від